Eerste Kamer der Staten-Generaal

1

Vergaderjaar 2025–2026

36 843 Wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet in verband met een nieuwe vergunningplicht bij bepaalde asbestwerkzaamheden ten behoeve van de implementatie van Richtlijn (EU) 2023/2668

C

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 3 september 2026

Hierbij bied ik u mede namens de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat de nota naar aanleiding van het verslag over het bovenvermelde voorstel aan.

Nederland heeft niet voldaan aan de gestelde deadline voor de implementatie van de Wijzigingsrichtlijn uiterlijk op 21 december 2025. De Europese Commissie heeft Nederland daarvoor al officieel in gebreke gesteld. Naarmate de implementatietermijn verder wordt overschreden, neemt de kans toe dat de Europese Commissie de zaak aanhangig maakt bij het Europese Hof. Er moet dan rekening mee worden gehouden dat Nederland een boete krijgt opgelegd. Daar komt een dwangsom bovenop als de Wijzigingsrichtlijn op het moment van de uitspraak nog steeds niet zou zijn geïmplementeerd.

Om deze risico's gezamenlijk te beperken, is het van belang dat de implementatiewetgeving zo spoedig mogelijk kan worden gepubliceerd en genotificeerd. Een behandeling van het wetsvoorstel voor uw herfstreces draagt hier wezenlijk aan bij. Ik realiseer me dat de Eerste Kamer een volle agenda heeft en dat het wetsvoorstel hiermee een krappe behandelperiode heeft. Niettemin verzoek ik uw Kamer te kijken naar de mogelijkheden om het wetsvoorstel spoedig te behandelen. Ik dank u zeer voor uw begrip. Ik verwacht dat dit het mogelijk maakt de benodigde gewijzigde wet- en regelgeving in maart 2027 in werking te kunnen laten treden.

Uit de gestelde vragen blijkt duidelijk de behoefte om ook inzicht te krijgen in de uitwerking in de lagere regelgeving. Uiteraard voldoet de regering graag aan het verzoek. De Tweede Kamer is toegezegd dat het wijzigingsbesluit, met de daarvoor uitgevoerde toetsen, wordt aangeboden zodra daarover advies aan de Raad van State is gevraagd. Volgens mijn planning is dat in de tweede helft van september. Uw Kamer ontvangt op dat moment dan ook deze stukken.

kst-36843-C
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

De regering werkt momenteel nog aan de wijziging van de Arboregeling. De beleidsmatige inhoud daarvan is al vrijwel geheel verwoord in de nota van toelichting bij het besluit. Het gaat bijvoorbeeld om soorten opleidingen, differentiatie in asbesttoepassingen en specifieke eisen aan eindbeoordelingen. Het kost nog even tijd om dit vervolgens ook juridisch te verwerken in een conceptregeling. Dit zal niet gereed zijn voor de behandeling van het wetsvoorstel in uw Kamer.

De Minister van Werk en Participatie,
A.A. Aartsen

Met belangstelling heeft de regering kennisgenomen van de vragen van de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA met aansluiting van het lid van de fractie Visseren-Hamakers, BBB met aansluiting van het lid van de fractie-Van Gasteren, CDA en JA21 met aansluiting van het lid van de fractie-Van Gasteren over dit wetsvoorstel. De regering dankt de leden voor hun inbreng. In deze Nota naar aanleiding van het verslag gaat de regering in op de vragen en opmerkingen van de leden van de fracties. De oorspronkelijke tekst van het verslag is daarbij integraal overgenomen en cursief weergegeven. Na de passages met de vragen en opmerkingen volgt telkens de reactie van de regering.

1. Inleiding

*De leden van de **GroenLinks-PvdA-fractie** hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel. Deze leden onderschrijven de doelstelling van het voorstel om werknemers beter te beschermen tegen blootstelling aan asbest. Tegelijkertijd is het voor de Eerste Kamer van belang dat de voorgestelde regelgeving ook uitvoerbaar, handhaafbaar en controleerbaar is. Deze leden hebben hierover een aantal vragen. Het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers sluit zich bij deze vragen aan.*

*De leden van de **BBB-fractie** hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel en hebben hierover een aantal vragen. Het lid van de Fractie-Van Gasteren sluit zich bij deze vragen aan.*

*De leden van de **CDA-fractie** hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel en hebben naar aanleiding van de behandeling van het voorstel in de Tweede Kamer en de brief van de Minister van Werk en Participatie d.d. 8 juni 2026*[1] *nog enkele verhelderende vragen.*

*De leden van de **JA21-fractie** hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel en hebben een aantal vragen. Het lid van de Fractie-Van Gasteren sluit zich bij deze vragen aan.*
De regering heeft veel waardering voor de gestelde vragen en het onderschrijven van het belang van de doelstelling van het voorstel om werknemers beter te beschermen tegen blootstelling aan asbest. Goede arbeidsomstandigheden zijn van cruciaal belang voor een gezonde samenleving. Onder meer de in het wetsvoorstel opgenomen vergunningplicht voor bedrijven die asbest verwijderen, draagt bij aan de ambitie dat werkenden nu, maar ook later, gezond blijven en niet ziek worden van of zelfs doodgaan door werk. In het najaar van 2023 heeft het kabinet in de Arbovisie 2040 verwoord dat het streeft naar nul doden door werk («zero death») en zo weinig mogelijk arbeidsongevallen en zieken door werk.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie wijzen op het belang dat de Eerste Kamer hecht aan uitvoerbare en handhaafbare regelgeving en dat blijkt ook uit de gestelde vragen van de andere fracties. De regering onderschrijft dat belang. Het onderhavige wetsvoorstel introduceert met name de vergunningplicht en de openbaarmaking van vergunde bedrijven die de Richtlijn voorschrijft. Die onderdelen zijn een rechtstreekse implementatie van de Europese Richtlijn. Doel van de aanscherping van de bestaande Asbestrichtlijn met onder andere deze vergunningplicht, is om werkenden beter te beschermen. Overweging daarvoor was dat door de «renovatiegolf voor Europa» naar verwachting meer werkenden in contact komen met asbest. Daarnaast regelt het wetsvoorstel de inzet van de Wet Bibob als mogelijk instrument bij de vergunningverlening.

Het wetsvoorstel bevat verder nog andere wijzigingen.

---

[1] Kamerstukken II, 2025–2026, 36 843 nr. 16

Ten eerste is dat de mogelijkheid om het voldoen aan informatieplichten op grond van de Arbowet of de daarop gebaseerde regelgeving via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) te laten verlopen. Dit wordt in de lagere regelgeving uitgewerkt. Gelijktijdig met de implementatie van de Richtlijn gaan wettelijke meldingen over van het Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS) naar het DSO. Dit heeft gevolgen voor het toezicht. Het kost de Arbeidsinspectie minimaal 9 maanden om op basis van de meldingen via het DSO een nieuwe vorm van risicogestuurd toezicht op te bouwen. In deze overgangstermijn blijft de Arbeidsinspectie uiteraard toezicht houden. Dat doet de Arbeidsinspectie op basis van de informatie die in het LAVS beschikbaar blijft over asbestsaneringen die tijdens de overgangsperiode van een half jaar nog volgens de oude regelgeving mogen worden afgerond, asbestmeldingen die via het DSO binnenkomen, meldingen van collega toezichthouders, eigen informatie en klachten/signalen dat een asbestsanering niet goed wordt uitgevoerd. Ook gebruikt de Arbeidsinspectie deze periode om nieuwe inspecteurs te werven en op te leiden, die noodzakelijk zijn voor het toezicht vanwege de uitbreiding van de toezichtspopulatie. Tot slot zal de Arbeidsinspectie in deze periode starten met het verstrekken van toezichtsinformatie aan DSU in het kader van de vergunningverlening.

Het is uiteraard belangrijk dat in het nieuwe stelsel effectief toezicht kan worden gehouden. Daarom zal de regering kritisch kijken naar de effecten op het toezicht bij de uitvoering van de invoeringstoets en de evaluatie en onderzoeken of en waar verbeteringen mogelijk zijn. Overigens wordt het toezicht op onderdelen ook versterkt, zoals de vergunningplicht waarmee zeer slecht presterende bedrijven van de markt kunnen worden geweerd.

Ten tweede wordt een grondslag gecreëerd voor de uitbreiding van de normadressaat. Hierdoor kunnen verplichtingen worden opgelegd aan andere partijen dan werkgevers en werknemers. In de uitwerking in lagere regelgeving wordt hiervan al gebruik gemaakt door bepaalde verplichtingen op te leggen aan opleiders die erkend zijn voor het verzorgen van asbestopleidingen. In de toekomst kan de normadressaat eventueel verder worden uitgebreid naar asbestinventariseerders en eindbeoordelingsinstellingen. Dit is niet noodzakelijk voor de implementatie van de Richtlijn.

Ten derde is er een grondslag waarmee de vergunningplicht kan worden uitgebreid naar het bewerken van asbest. Eventuele verdere toekomstige invullingen van de grondslagen moeten beleidsmatig zorgvuldig worden afgewogen. Als daarvoor wordt gekozen, zullen de uitvoerbaarheid en de handhaafbaarheid worden getoetst.

In lagere regelgeving worden de vergunningplicht en andere vereisten uit de Richtlijn uitgewerkt. Dit is hoofdzakelijk in het Arbobesluit, waarop een voorhangprocedure niet van toepassing is. Daarnaast worden technische aanpassingen gedaan in bouw- en milieuregelgeving. Voor een zo spoedig mogelijke implementatie van de Richtlijn wordt op grond van de Algemene wet bestuursrecht en de Omgevingswet afgezien van de voorhangprocedure vanwege de implementatie van een Europese Richtlijn. Uit de gestelde vragen blijkt duidelijk de behoefte om ook inzicht te krijgen in de uitwerking in de lagere regelgeving. Uiteraard voldoet de regering graag aan het verzoek. De Tweede Kamer is toegezegd dat het wijzigingsbesluit, met de daarvoor uitgevoerde toetsen, wordt aangeboden zodra daarover advies aan de Raad van State is gevraagd. Volgens mijn planning is dat in de tweede helft van september. Uw Kamer ontvangt op dat moment dan ook deze stukken.

De regering werkt momenteel nog aan de wijziging van de Arboregeling. De beleidsmatige inhoud daarvan is al verwoord in de nota van toelichting bij het besluit. Het gaat bijvoorbeeld om soorten opleidingen, differentiatie in asbesttoepassingen en specifieke eisen aan eindbeoordelingen. Het kost nog even tijd om dit vervolgens ook juridisch te verwerken in een conceptregeling.

2. Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen in de memorie van toelichting dat een belangrijk deel van het uiteindelijke vergunningstelsel pas bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) en ministeriële regeling wordt uitgewerkt. Ook wordt aangegeven dat de impactanalyse pas bij die nadere uitwerking zal plaatsvinden[2]*. Deze leden vragen zich daarom af hoe de regering op dit moment de uitvoerbaarheid van het totale vernieuwde asbeststelsel beoordeelt. Kan de regering toelichten waarom ervoor is gekozen eerst over de wettelijke grondslag te laten besluiten, terwijl de uitvoerbaarheid van belangrijke onderdelen van het stelsel pas in een later stadium wordt beoordeeld?*

Er is sprake van een gebruikelijke fasering in het wetgevingsproces, waarbij eerst de vergunningplicht wordt geïntroduceerd in de Arbeidsomstandighedenwet. In de inleiding is toegelicht wat het wetsvoorstel regelt. Bij wijziging van het Arbeidsomstandighedenbesluit en de -regeling worden de vergunningplicht en de overige benodigde wijzigingen verder uitgewerkt. De vergunningplicht in het wetsvoorstel, dat nu in behandeling is bij uw Kamer, volgt rechtstreeks uit de EU-Richtlijn. Dit is dus ongeacht de verdere uitwerking in lagere regelgeving noodzakelijk om de Europese Richtlijn te kunnen implementeren. Vanwege de krappe implementatietermijn van de Richtlijn moest het wetsvoorstel eerder in procedure worden gebracht en kon niet worden gewacht op de afronden van de wijziging van het besluit en de regeling.

De impactanalyse van de uitwerking in de AMvB (het wijzigingsbesluit) en de ministeriële regeling is uitgevoerd door Panteia. Ten opzichte van de situatie waarop de impactanalyse is gedaan, zijn nog enkele aanpassingen gedaan die invloed hebben op de uitkomst. Dit is beschreven in de Nota van toelichting van het concept wijzigingsbesluit dat is aangeboden aan de Tweede Kamer met de brief van 9 april 2026[3]. Met deze brief zijn ook de impactanalyse en een aanvullende U&H-toets van de Arbeidsinspectie aangeboden. *Daar komt bij dat deze leden constateren dat gemeenten en omgevingsdiensten aangeven dat een integrale beoordeling van de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel op dit moment nog niet mogelijk is*[4]*. De eerdere uitvoeringstoetsen zijn inmiddels ingehaald door de verdere uitwerking van het vergunningstelsel en de onderliggende regelgeving. Kan de regering toelichten waarom er geen geactualiseerde uitvoeringstoets is uitgevoerd? Is de regering bereid, voorafgaand aan de inwerkingtreding van de wet en de daarop gebaseerde AMvB's en ministeriële regelingen, een geactualiseerde uitvoeringstoets door gemeenten en omgevingsdiensten te laten uitvoeren waarin de uitvoerbaarheid wordt beoordeeld? Is de regering bereid deze uitvoeringstoets gelijktijdig met de impactanalyse en de concept-AMvB's, naar beide Kamers te sturen zodat de uitvoerbaarheid van het gehele stelsel integraal kan worden beoordeeld, voordat de lagere regelgeving definitief wordt vastgesteld?*

---

[2] Kamerstukken II 2025–2026, 36 843, nr. 3
[3] Kamerstukken II, 2025/2026, 25 834, nr. 202
[4] Kamerstukken II 2025–2026, 36 843, nr. 3, bijlagen

De Arbeidsinspectie, ODNL, ILT, SodM, de VNG en de ATR hebben naast het Wetsvoorstel ook een recente versie van het wijzigingsbesluit getoetst. De Arbeidsinspectie gaat dit najaar nog de wijziging van de Arboregeling toetsen. Daarmee is/wordt de uitvoerbaarheid van zowel het wetsvoorstel als de beoogde lagere regelgeving beoordeeld. De regering ziet daarom geen aanleiding om voorafgaand aan de inwerkingtreding nog een afzonderlijke, integrale uitvoeringstoets uit te voeren. De ontvangen adviezen zijn betrokken bij de verdere uitwerking van de regelgeving.

De Tweede Kamer is toegezegd dat het wijzigingsbesluit, met de daarvoor uitgevoerde toetsen op het wijzigingsbesluit, wordt aangeboden zodra daarover advies aan de Raad van State is gevraagd. Volgens mijn planning is dat in de tweede helft van september. Uw Kamer ontvangt deze stukken ook op dat moment.

De regering werkt momenteel nog aan de wijziging van de Arboregeling. De beleidsmatige inhoud daarvan is al verwoord in de nota van toelichting bij het besluit. Het gaat bijvoorbeeld om soorten opleidingen, differentiatie in asbesttoepassingen en specifieke eisen aan eindbeoordelingen. Het kost nog even tijd om dit vervolgens ook juridisch te verwerken in een conceptregeling.

Tot slot vernemen deze leden graag op basis van welke uitvoeringstoetsen en gegevens de regering concludeert dat de voorgestelde inrichting van het stelsel in de praktijk voldoende uitvoerbaar en handhaafbaar is. De aan het woord zijnde leden denken daarbij onder meer aan de aandachtspunten op het punt van uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid ten aanzien van de informatievoorziening voorafgaand aan saneringen, de overgang van het Landelijk Asbestvolgsysteem naar het Digitaal Stelsel Omgevingswet, de borging van een sluitende registratie van asbeststromen en de mogelijkheden voor effectief toezicht bij de vrijgave van een saneringslocatie.

Het besluit om het LAVS uit te faseren staat los van de implementatie van de Wijzigingsrichtlijn[5]. Dit besluit is genomen omdat het LAVS, naast dat het als matig doelmatig is beoordeeld bij de beleidsevaluatie[6], ook het einde van zijn technische levensduur heeft bereikt. In plaats van het LAVS ingrijpend te herontwerpen, is ervoor gekozen aan te sluiten bij bestaande landelijke voorzieningen. Voor de wettelijke meld- en informatieplichten is daarom gekozen voor aansluiting op de Landelijke Voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (LV-DSO), die al wordt gebruikt voor meldingen en informatieplichten in het fysieke domein. Door ook de meldplichten uit de arbeidsomstandighedenregelgeving via het DSO te laten verlopen, wordt aangesloten bij het uitgangspunt van één digitaal loket en worden onnodige administratieve lasten en dubbele gegevensuitvraag voor bedrijven zoveel mogelijk voorkomen. Een belangrijk uitgangspunt van de regering en waar meerdere fracties van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer bij de behandeling van het wetsvoorstel op ingaan, is dat de regelgeving zich zoveel mogelijk beperkt tot wat de Asbestrichtlijn voorschrijft. Dit betreft in ieder geval de daarin opgenomen meldplichten. Het gebruik van het DSO gaat daarin voorzien.

Uiteraard heeft de regering oog voor de zorgen van de Arbeidsinspectie en omgevingsdiensten over hun informatiepositie en wat dit betekent voor de mogelijkheden om risicogestuurd toezicht te kunnen houden.

---

[5] Richtlijn (EU) 2023/2668, PbEU L 2023/2668.
[6] Kamerstukken II, 2023/2024, 28 089, nr. 274

Gelijktijdig met de implementatie van de Richtlijn gaan meldingen over van het Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS) naar het Digitaal stelsel omgevingsdiensten (DSO). Dit heeft gevolgen voor het toezicht. Het kost de Arbeidsinspectie minimaal 9 maanden om op basis van de meldingen via het DSO een nieuwe vorm van risicogestuurd toezicht op te bouwen. In deze overgangstermijn blijft de Arbeidsinspectie uiteraard toezicht houden. Dat doet de Arbeidsinspectie op basis van de informatie die in het LAVS beschikbaar blijft over asbestsaneringen die tijdens de overgangsperiode van een half jaar nog volgens de oude regelgeving mogen worden afgerond, asbestmeldingen die via het DSO binnenkomen, meldingen van collega toezichthouders, eigen informatie en klachten/signalen dat een asbestsanering niet goed wordt uitgevoerd. Ook gebruikt de Arbeidsinspectie deze periode om nieuwe inspecteurs te werven en op te leiden, die noodzakelijk zijn voor het toezicht vanwege de uitbreiding van de toezichtspopulatie. Tot slot zal de Arbeidsinspectie in deze periode starten met het verstrekken van toezichtsinformatie aan DSU in het kader van de vergunningverlening.

Het is uiteraard belangrijk dat in het nieuwe stelsel effectief toezicht kan worden gehouden. Daarom zal de regering kritisch kijken naar de effecten op het toezicht bij de uitvoering van de invoeringstoets en de evaluatie en onderzoeken of en waar verbeteringen mogelijk zijn. Overigens wordt het toezicht op onderdelen ook versterkt, zoals de vergunningplicht waarmee zeer slecht presterende bedrijven van de markt kunnen worden geweerd.

In de nieuwe situatie zal het toezicht minder informatie ter beschikking hebben, onder andere doordat er geen verplichting zal gelden voor asbestinventariseerders om alle opgestelde rapporten te laten melden. In de huidige situatie worden alle asbestinventarisatierapporten in het LAVS gezet vanwege een verplichting in het certificatieschema. De toezichthouder kan daardoor beter nagaan of op een bouw- of slooplocatie mogelijke sprake is van de verwijdering van asbest dat niet is gemeld. Dit zou een uitbreiding van het normadressaat vergen en ook aanvullende verplichtingen creëren ten opzichte van de Europese Asbestrichtlijn. Zoals in de brief aan de Tweede Kamer van 8 juni 2026 is toegezegd, kijkt het kabinet na de implementatie naar een eventuele verplichte melding van alle inventarisatierapporten. Tegenover het belang vanuit het toezicht staat de lastenverzwaring van een dergelijke verplichting. Het maken van een gedegen afweging vergt meer tijd.

Het asbeststelsel krijgt een andere risicogerichte benadering dan voorheen. Mede op basis van de beleidsevaluatie van het LAVS wordt niet meer de juiste invoer van gegevens afgedwongen door het niet kunnen invoeren van gegevens als de voorgaande partij in de keten niet alles correct heeft ingevuld.

De omgevingsdiensten en het Ministerie van IenW kijken naar mogelijkheden om meer zicht te krijgen op de afvoer van asbesthoudend afval via het daarvoor bestemde Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA). Het uitgangspunt van de regering is dat het LMA is bedoeld om toezicht te kunnen houden op de juiste afvoer en verwerking van afvalstoffen. Vanuit doelmatigheid heeft het sterk de voorkeur om voor dat doel slechts één meldsysteem te gebruiken. Bedrijven moeten anders gegevens op meerdere plekken invoeren, wat leidt tot hogere administratieve lasten.

Een betere naleving en effectiever toezicht bij de vrijgave van een saneringslocatie door een verdere uitbreiding van de normadressaat wordt nu niet meegenomen in het wijzigingsbesluit, maar wordt na de implementatie bekeken. Reden hiervoor is dat de EU-Richtlijn zo spoedig

mogelijk moet worden geïmplementeerd en deze aanpassing daar niet voor nodig is.

3. Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie constateren dat het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) aangeeft dat er niet is gekozen voor een lastenluwe implementatie.[7] Zo is er volgens deze leden niet beoordeeld op daadwerkelijke risico's, maar op alle mogelijke potentiële risico's. Het regeldrukonderzoek van het ATR bevestigt dat de Nederlandse regering wederom een richtlijn van de Europese Unie zwaarder interpreteert dan nodig. Dit impliceert een verzwaarde regeldruk en heeft volgens deze leden een negatief effect op de uitvoerbaarheid.

De ATR heeft op 2 april 2025 haar advies uitgebracht over het wetsvoorstel met als dictum «indienen/vaststellen». De ATR heeft vervolgens op 13 mei 2026 advies uitgebracht over het conceptwijzigingsbesluit en -regeling. De ATR is een aanvullende zienswijze gevraagd op een aangepaste versie daarvan. De uitkomsten daarvan worden verwerkt in de versie die aan de Raad van State wordt aangeboden.

Om onevenredige lasten te voorkomen heeft de regering gekozen om verschillende categorieën in de vergunning aan te brengen. Dat gebeurt op basis van het potentiële risico, wat overeenkomt met de concentratie asbest die kan ontstaan. De ATR noemt dat het bedrijfsleven ervoor pleit om daarentegen uit te gaan van het daadwerkelijke risico. Dat komt overeen met de concentratie asbest die ontstaat als je alle maatregelen correct uitvoert. Over de indeling in categorieën zegt de ATR dat dit een politieke keuze is waar zij niet in treedt, maar dat voor een goed onderbouwde keuze inzicht nodig is in de maatschappelijke gevolgen van beide opties.

De vergunningcategorieën zijn uitgewerkt in de lagere regelgeving. In de nota van toelichting is gemotiveerd waarom hierbij wordt uitgegaan van het potentiële risico. Het argument is dat een hoger niveau van borging nodig is wanneer meer en complexere maatregelen nodig zijn om bij hoge concentraties asbest in de lucht nog veilig te kunnen werken. Met een bepaalde werkmethode kan echter in een aantal situaties de concentratie in de lucht van bijvoorbeeld enkele tienduizenden vezels per m^3 worden teruggebracht tot onder de grenswaarde van 2000 vezels/m^3. Het gezondheidsrisico is dan heel klein en dan heb je bijvoorbeeld geen adembescherming nodig. Een belangrijke voorwaarde is dan wel dat de werkmethode correct wordt uitgevoerd, omdat een werknemer anders alsnog wordt blootgesteld aan die hogere concentratie asbest. Het benodigde borgingsniveau moet dus gebaseerd zijn op de risico's van onvoldoende goede uitvoering. Dat is het potentiële risico. Het zou niet logisch zijn het borgingsniveau te baseren op de risico's die resteren bij een goede uitvoering.

1.
Graag ontvangen de leden van de BBB-fractie een reflectie van de regering waarom de Eerste Kamer ondanks deze negatieve effecten op de uitvoerbaarheid toch voor dit wetvoorstel zou moeten stemmen.
Het wetsvoorstel stelt een vergunning voor asbestverwijdering verplicht zoals de Asbestrichtlijn voorschrijft. Deze wijziging is hoe dan ook vereist om de Wijzigingsrichtlijn te implementeren. De regering vindt het bovendien een belangrijke verbetering dat met de vergunningplicht in het wetsvoorstel het beter mogelijk wordt om zeer slecht presterende

[7] Reactie ATR, bijlage bij Kamerstukken II 2025–2026, 36 843, nr. 3

bedrijven van de markt te weren. Door slechte naleving kunnen werknemers worden blootgesteld aan (hoge) concentraties asbest en dat geeft ernstige gezondheidsrisico's.

In de lagere regelgeving zijn de vergunningcategorieën uitgewerkt. De vergunningplicht die volgens de Wijzigingsrichtlijn moet worden geïntroduceerd brengt onvermijdelijk extra administratieve lasten met zich mee. Deze lasten zijn geraamd met een impactanalyse van Panteia. Per bedrijf bedragen de kosten gemiddeld ongeveer 3.000–4.000 euro per jaar. Voor kleine bedrijven die een enkele keer asbest verwijderen, zullen deze kosten er mogelijk toe leiden dat zij het verwijderen van asbest overlaten aan meer gespecialiseerde bedrijven. Vanuit de bescherming van de werknemer is dat een goede ontwikkeling, omdat het verwijderen van asbest deskundigheid vraagt die ook moet worden onderhouden. Voor de bedrijven die met enige regelmaat asbest verwijderen zijn de geraamde kosten relatief beperkt.

Deze leden lezen dat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft geconstateerd dat de stappen van de Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) met betrekking tot dit wetsvoorstel niet goed zijn doorlopen. Het VNG-advies met betrekking tot dit wetsvoorstel is uiteindelijk «ja mits» geworden, omdat tussen SZW, I&W en VRO en de VNG afspraken zijn gemaakt over de toepassing van de UDO-werkwijze in het vervolgtraject richting de uitwerking in de AMvB's en regelingen.[8] *De aan het woord zijnde leden plaatsen vraagtekens bij deze werkwijze. Deze leden menen dat een uitvoeringstoets op voorhand gedaan moet worden en niet achteraf.*

Inderdaad is het uitgangspunt dat een UDO zo vroeg mogelijk in een wetgevingstraject wordt gestart. De VNG is vanaf het begin betrokken geweest bij de overleggen met de departementen over de voorgenomen wijzigingen van de wet- en regelgeving. De VNG heeft daarbij inhoudelijke inbreng geleverd. De formele UDO-systematiek is echter pas toegepast toen het wetsvoorstel gereed was voor de internetconsultatie. Dit kwam mede doordat de UDO voor beide partijen destijds relatief nieuw was. Naar aanleiding hiervan zijn afspraken gemaakt hoe deze toets alsnog het best kon worden uitgevoerd in het lopende proces.

De Tweede Kamer is toegezegd dat het wijzigingsbesluit, met de daarvoor uitgevoerde toetsen, wordt aangeboden zodra daarover advies aan de Raad van State is gevraagd. Volgens mijn planning is dat in de tweede helft van september. Uw Kamer ontvangt deze stukken ook op dat moment.

De regering werkt momenteel nog aan de wijziging van de Arboregeling. De beleidsmatige inhoud daarvan is al verwoord in de nota van toelichting bij het besluit. Het gaat bijvoorbeeld om soorten opleidingen, differentiatie in asbesttoepassingen en specifieke eisen aan eindbeoordelingen. Het kost nog even tijd om dit vervolgens ook juridisch te verwerken in een conceptregeling.

2.
Wat als uit de UDO-stappen alsnog blijkt dat de uitvoering (op onderdelen) onvoldoende is, op basis waarvan kan de Eerste Kamer op dit moment constateren of de uitvoerbaarheid van onderhavig wetsvoorstel deugdelijk is?
Het wetsvoorstel regelt hoofdzakelijk de vergunningplicht waartoe de Asbestrichtlijn verplicht. De nadere uitwerking van de vergunningplicht en

[8] Advies VNG, bijlage bij Kamerstukken II 2025–2026, 36 843, nr. 3

de overige verplichtingen uit de richtlijn vindt plaats in lagere regelgeving. Deze lagere regelgeving is beoordeeld door de betrokken uitvoeringsorganisaties, waaronder de Nederlandse Arbeidsinspectie, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Omgevingsdienst NL (ODNL), de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Daarbij zijn aandachtspunten naar voren gebracht, met name over de informatievoorziening voor toezicht, de samenhang tussen de verschillende wettelijke domeinen en de afbouw van het Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS) en de overgang naar digitale voorzieningen voor de wettelijke verplichtingen. Deze aandachtspunten worden betrokken bij de verdere inrichting van het stelsel.

De VNG vraagt aandacht voor de uitvoerbaarheid van de lagere regelgeving en heeft met het aan uw Kamer gezonden e-mailbericht van 25 juni 2026 een aantal zorgpunten geuit.

De VNG heeft als aandachtspunt ingebracht dat de termijn van twee werkdagen voor het melden van informatie over de concrete werkwijze bij het verwijderen van asbest beperkt ruimte biedt voor het voorafgaand beoordelen van werkzaamheden en het zo nodig stellen van aanvullende voorwaarden. Ze geven aan minimaal vier weken nodig te hebben om aanvullende voorwaarden te kunnen stellen. De overgang naar het nieuwe stelsel leidt niet tot een wijziging van de informatieverplichtingen bij de sloopmelding.

De sloopmelding op grond van artikel 7.10 van het Bbl blijft vier weken voor aanvang van de werkzaamheden vereist en bevat de gegevens en bescheiden die het bevoegd gezag nodig heeft voor de beoordeling en het toezicht op de sloopwerkzaamheden binnen het domein van de fysieke leefomgeving. In overleg met de VNG en de omgevingsdiensten wordt nog gekeken naar de specificatie van wat precies moet worden gemeld over de wijze van uitvoering bij de sloopmelding.

De termijn van twee werkdagen voor het informeren over de start van werkzaamheden is evenmin nieuw. Deze verplichting bestaat al in het huidige stelsel. De regering volgt daarom niet de conclusie dat door de nieuwe inrichting van het stelsel een nieuwe informatieachterstand ontstaat bij het bevoegd gezag door een wijziging van de sloopmelding.

De zorg die de VNG naar voren brengt, ziet in belangrijke mate op het verlies van bepaalde toezichtondersteunende functionaliteiten van het LAVS. Het LAVS bood bijvoorbeeld mogelijkheden voor landelijke signalering en het combineren van informatie over verschillende stappen in de asbestketen. Deze functionaliteiten zijn niet hetzelfde als de wettelijke informatieverplichtingen op grond van het Bbl. De regering onderkent dat landelijke informatievoorziening en signalering belangrijke hulpmiddelen kunnen zijn voor effectief toezicht. Daarom wordt samen met betrokken toezichthouders en uitvoeringsorganisaties gewerkt aan de verdere inrichting van deze functionaliteiten. Dit betreft echter een afzonderlijke transitieopgave en geen wijziging van de wettelijke informatieverplichtingen die uit het Bbl voortvloeien.

Het zorgpunt van de VNG dat historische data in het LAVS niet meer beschikbaar zouden zijn voor het toezicht, kan worden weggenomen. Het LAVS zal hiertoe nog wel beschikbaar blijven. De VNG pleit voor een landelijke registratie van afvalstoffen. Zoals hiervoor toegelicht, voorziet het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA) daarin, maar kijken de omgevingsdiensten en het Ministerie van IenW nog naar mogelijkheden om meer zicht te krijgen op de afvoer van asbesthoudend afval via dit systeem.

4. Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

1.
De leden van de CDA-fractie constateren dat vanaf het moment van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel het systeem dat op dit moment ontwikkeld wordt, het risicomodel, kan worden gevoed met data. Daarmee valt er op het risicogerichte gedeelte een gat van driekwart jaar. Dat gat kan volgens de regering niet worden gedicht, omdat het huidige systeem hoge jaarlijkse kosten met zich meebrengt voor beheer, onderhoud en noodzakelijke doorontwikkeling (€ 2,3 miljoen).[9] *Kan de regering iets meer duiding daarbij geven? Als er niets meer geïnvesteerd zou worden in beheer, onderhoud en doorontwikkeling, kan het huidige systeem dan niet nog driekwart jaar in de lucht worden gehouden waardoor het gat niet hoeft te vallen?*
Gelijktijdig met de implementatie van de Richtlijn gaan wettelijke meldingen over van het Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS) naar het DSO. Dit heeft gevolgen voor het toezicht. Het kost de Arbeidsinspectie minimaal 9 maanden om op basis van de meldingen via het DSO een nieuwe vorm van risicogestuurd toezicht op te bouwen. In deze overgangstermijn blijft de Arbeidsinspectie uiteraard toezicht houden. Dat doet de Arbeidsinspectie op basis van de informatie die in het LAVS beschikbaar blijft over asbestsaneringen die tijdens de overgangsperiode van een half jaar nog volgens de oude regelgeving mogen worden afgerond, asbestmeldingen die via het DSO binnenkomen, meldingen van collega toezichthouders, eigen informatie en klachten/signalen dat een asbestsanering niet goed wordt uitgevoerd. Ook gebruikt de Arbeidsinspectie deze periode om nieuwe inspecteurs te werven en op te leiden, die noodzakelijk zijn voor het toezicht vanwege de uitbreiding van de toezichtspopulatie. Tot slot zal de Arbeidsinspectie in deze periode starten met het verstrekken van toezichtsinformatie aan DSU in het kader van de vergunningverlening.

Het is uiteraard belangrijk dat in het nieuwe stelsel effectief toezicht kan worden gehouden. Daarom zal de regering kritisch kijken naar de effecten op het toezicht bij de uitvoering van de invoeringstoets en de evaluatie en onderzoeken of en waar verbeteringen mogelijk zijn. Overigens wordt het toezicht op onderdelen ook versterkt, zoals de vergunningplicht waarmee zeer slecht presterende bedrijven van de markt kunnen worden geweerd.

Helaas is het niet mogelijk om het LAVS ook na de overgangsperiode in de lucht te houden voor het vervullen van meldings- en informatieplichten. De aanpassingen in de nieuwe regelgeving zijn zodanig dat het bestaande LAVS in de nieuwe situatie niet meer kan worden gebruikt voor de meld- en informatieplichten. Het aanpassen van het LAVS aan de hand van de wijzigingen in de regelgeving zou veel tijd kosten, waardoor de implementatie van de Wijzigingsrichtlijn aanzienlijk verder zou vertragen. Bovendien zouden de benodigde investeringen niet doelmatig zijn, omdat het LAVS het einde van de levensduur nadert. IenW treft in het traject tot beëindiging van het LAVS een voorziening voor het behouden en kunnen raadplegen van historische LAVS-gegevens voor het toezicht.

2.
Wordt het nieuwe systeem volgens de regering net zo goed als het huidige systeem als het gaat om het inschatten van risico's en de handhaving?
Het huidige systeem vraagt meer informatie dan de Asbestrichtlijn voorschrijft, zoals het invoeren van alle uitgevoerde asbestinventarisatierapporten. Om de Asbestrichtlijn zo lastenluw mogelijk te implementeren,

[9] Kamerstukken II 2025–2026, 36 843, nr. 16, p. 1.

beperken de meldverplichtingen zich tot wat wettelijk minimaal vereist is. Dat betekent dat het nieuwe systeem minder informatie zal bieden dan het oude systeem.

Het risicogerichte stelsel wordt ook anders ingericht. Niet meer op risicoklassen maar op de drie categorieën toepassingen die zijn gebaseerd op potentiële blootstellingsrisico's. Dat geeft ook informatie om risico's te kunnen inschatten.

In de nieuwe situatie wordt een inventarisatierapport verstrekt aan de toezichthouder als een melding wordt gedaan dat er werkzaamheden zullen worden uitgevoerd. In het LAVS worden nu de rapporten van alle uitgevoerde asbestinventarisatierapporten gezet, ongeacht of het doel van de inventarisatie een asbestverwijdering of de aankoop van een woning is. Dit is geen verplichting volgens de Asbestrichtlijn, maar biedt de toezichthouder bijvoorbeeld de mogelijkheid om na te gaan of er naast de versie bij een melding van asbestverwijdering ook andere versies van een asbestinventarisatierapport bestaan. Het biedt ook de mogelijkheid om na enige tijd na te gaan wat er is gebeurd met het asbest dat volgens een asbestinventarisatierapport ergens aanwezig is.

Na de inwerkingtreding van de wet- en regelgeving ter implementatie van de Wijzigingsrichtlijn onderzoekt de regering of, aanvullend op de vereisten van de Wijzigingsrichtlijn, het invoeren van alle uitgevoerde asbestinventarisatierapporten in het DSO moet worden verplicht. Dit vraagt een zorgvuldige afweging met het oog op de administratieve lasten van een dergelijke verplichting, de proportionaliteit, de rechtmatigheid en de bescherming van persoonsgegevens. Om asbestinventarisatiebedrijven te verplichten tot het invoeren van alle rapporten, is uitbreiding van de normadressaat nodig. Het wetsvoorstel biedt die mogelijkheid, zodat bijvoorbeeld asbestinventarisatiebedrijven en eindbeoordelingslaboratoria verplichtingen kunnen worden opgelegd over de wijze waarop zij hun werkzaamheden moeten uitvoeren. Daarop kan dan ook toezicht worden gehouden.

Een ander verschil is dat het huidige systeem informatie biedt over de afvoer van asbestafval dat is vrijgekomen bij het verwijderen van asbest. In het nieuwe systeem komt dat niet terug. In het antwoord op de vraag van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA is dit toegelicht, waarbij is aangegeven dat het Landelijk meldpunt Afvalstoffen in de informatiebehoefte moet voorzien.

5. Vragen en opmerkingen van de leden van de JA21-fractie

1.
De leden van de JA21-fractie lezen dat het ATR stevige kritiek heeft geuit op de uitvoerbaarheid en de regeldruk van dit wetsvoorstel.[10] *De regering heeft destijds aangegeven dat een belangrijk deel van die kritiek zou worden betrokken bij de uitwerking van de lagere regelgeving. Kan de regering aangeven welke concrete aanbevelingen van het ATR inmiddels zijn overgenomen en welke niet?*
De ATR heeft geen kritiek geuit op de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel. In het advies van 2 april 2025 luidt het dictum «indienen/vaststellen» en schrijft de ATR geen opmerkingen te hebben over nut en noodzaak, minder belastende alternatieven, de werkbaarheid en de regeldruk. In dit advies schrijft de ATR dat het wetsvoorstel een eerste beeld schetst van de verdere uitwerking in het Arbeidsomstandighedenbesluit. Daarbij constateert de ATR dat niet-gecertificeerde bedrijven

[10] Reactie ATR, bijlage bij Kamerstukken II 2025–2026, 36 843, nr. 3

zorgen hadden geuit over de certificeringsplicht en dat het ministerie voornemens was hiermee rekening te houden door met verschillende vormen van certificering te werken. Daarnaast constateert de ATR dat de inzet van de Wet Bibob niet voortvloeit uit Europese verplichtingen en dat dit dan geen lastenluwe implementatie is. Daarvoor is een inhoudelijke onderbouwing nodig. De ATR constateert dat de toelichting bij het wetsvoorstel aangeeft dat dit nodig is om te helpen voorkomen dat bedrijven die herhaaldelijk ernstige overtredingen begaan, een doorstart kunnen maken onder een andere naam.

Ook in het advies van 13 mei 2026 over de lagere regelgeving heeft de ATR geen kritiek geuit op de uitvoerbaarheid en regeldruk van het wetsvoorstel of in dit geval de uitwerking daarvan in lagere regelgeving. Het eindoordeel luidde «Niet indienen/vaststellen tenzij met de adviespunten rekening wordt gehouden». Die adviespunten betroffen met name de toelichting op de wijzigingen en de onderbouwing daarvan.

Het ging daarbij om de volgende vier adviespunten. Ten eerste het advies om in de transponeringstabel in de toelichting aan te geven welke ruimte Nederland heeft bij de uitwerking van de verplichtingen. Ten tweede het advies om mogelijk minder belastende alternatieven te beschrijven en daarbij op inhoudelijke gronden aan te geven waarom deze niet zijn gekozen. Ten derde het advies om aan te geven op welke wijze de noodzakelijke randvoorwaarden worden verwezenlijkt en om daar tijdig duidelijkheid over te verschaffen aan het bedrijfsleven. Het ging daarbij om het tijdig kunnen voldoen aan de voorwaarden om een vergunning te kunnen aanvragen, waarvoor bijvoorbeeld voldoende opleidings- en certificeringscapaciteit en ICT-voorzieningen nodig zijn. Ten vierde het advies om de inschatting van de regeldrukkosten te herzien en waar nodig te actualiseren, conform de Rijksbrede methodiek. Het ging daarbij onder andere om het gehanteerde uurtarief dat Panteia had gehanteerd, dat wel overeenkomstig de Rijksbrede methodiek was. De adviespunten zijn verwerkt en opnieuw voorgelegd aan de ATR voor een aanvullende zienswijze. De uitkomsten daarvan worden verwerkt in de versie die voor advies wordt aangeboden aan de Raad van State.

De regering streeft altijd naar het zoveel mogelijk beperken van de regeldruk en treft daarvoor een aantal maatregelen. Zo hoeven geen leges te worden betaald voor de vergunningen en worden vergunningen voor onbepaalde tijd verleend (tenzij het naleefgedrag aanleiding geeft een vergunning voor bepaalde tijd te verlenen). Er komt een register om het aanleveren van opleidingsgegevens bij de vergunningaanvraag en de melding van asbestwerkzaamheden sterk te vereenvoudigen. Luchtmetingen zijn straks niet meer nodig tijdens de eindbeoordeling als de concentratie asbest in de lucht onder een bepaald niveau blijft. En de verplichting tot persoonscertificatie vervalt. Werknemers moesten daarvoor uiterlijk elke drie jaar opnieuw examen doen.

2.
Deze leden constateren dat de regering tijdens de behandeling van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer geen harde toezegging kon doen dat de lagere regelgeving de door het ATR gesignaleerde extra regeldruk daadwerkelijk zal voorkomen. Kan de regering die zekerheid inmiddels wél geven? Zo nee, waarom vraagt zij de Eerste Kamer dan nu al met het wetsvoorstel in te stemmen?
Het wetsvoorstel introduceert de vergunningplicht die vereist is volgens de Wijzigingsrichtlijn.

Extra regeldruk is onvermijdelijk. Zoals hiervoor geschetst is extra regeldruk wel zoveel mogelijk beperkt. Een belangrijke overweging om de bestaande Asbestrichtlijn met onder andere deze vergunningplicht aan te scherpen, was het belang om te komen tot een betere bescherming van werkenden. Met name vanwege de «renovatiegolf voor Europa» komen naar verwachting meer werkenden in contact met asbest.

Het is niet gelukt om de Wijzigingsrichtlijn uiterlijk op 21 december 2025 te implementeren. De Europese Commissie heeft Nederland daarvoor al officieel in gebreke gesteld. Naarmate het langer duurt om de Wijzigingsrichtlijn alsnog te implementeren neemt de kans toe dat de Europese Commissie de zaak aanhangig maakt bij het Europese Hof. Er moet dan rekening mee worden gehouden dat Nederland een boete krijgt opgelegd. Daar komt een dwangsom bovenop als de Wijzigingsrichtlijn op het moment van de uitspraak nog steeds niet zou zijn geïmplementeerd.

3.
Is de regering bereid de lagere regelgeving, inclusief een actuele beoordeling van de uitvoerbaarheid en de regeldruk door de betrokken uitvoeringsorganisaties en het ATR indien mogelijk, eerst aan beide Kamers voor te leggen voordat het vergunningenstelsel daadwerkelijk in werking treedt?
De concept lagere regelgeving is op 9 april 2026[11] aangeboden aan de Tweede Kamer, met de impactanalyse van Panteia en de aanvullende U&H-toets van de Arbeidsinspectie.

De Tweede Kamer is toegezegd dat het wijzigingsbesluit, met de daarvoor uitgevoerde toetsen, wordt aangeboden zodra daarover advies aan de Raad van State is gevraagd. Volgens mijn planning is dat in de tweede helft van september. Uw Kamer ontvangt deze stukken ook op dat moment.

De regering werkt momenteel nog aan de wijziging van de Arboregeling. De beleidsmatige inhoud daarvan is al verwoord in de nota van toelichting bij het besluit. Het gaat bijvoorbeeld om soorten opleidingen, differentiatie in asbesttoepassingen en specifieke eisen aan eindbeoordelingen. Het kost nog even tijd om dit vervolgens ook juridisch te verwerken in een conceptregeling.

4.
Fenelab, de brancheverenigingen van geaccrediteerde laboratoria en inspectie-instellingen die verantwoordelijk zijn voor de onafhankelijke eindbeoordeling van asbestsaneringen, onderschrijft de hoofdlijnen van het wetsvoorstel, maar uit ernstige zorgen over de uitwerking in de lagere regelgeving[12]. Op welke punten heeft de regering deze zorgen inmiddels weggenomen en op welke punten niet?
In reactie op de internetconsultatie van het conceptwijzigingsbesluit heeft Fenelab laten weten het niet eens te zijn met het laten vervallen van luchtmetingen als onderdeel van de eindbeoordelingen. De regering acht luchtmetingen in een aantal situaties niet meer nodig als onderdeel van de eindbeoordeling. Op basis van advies van TNO[13] wordt een waarde van 10.000 vezels/m^3 gehanteerd waaronder een luchtmeting niet zinvol is

[11] Kamerstukken II, 2025/2026, 25 834, nr. 202
[12] Fenelab, Zorgen asbestlaboratoria over implementatie wetgeving inzake asbest, ingekomen brief aan de Eerste Kamer (griffienummer: 181563), 18 juni 2026, te raadplegen via: https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/36843_implementatiewet_richtlijn/ingekomen_brieven
[13] TNO-rapport TNO 2021 R10986, Opzet en resultaten van experimenteel onderzoek met asbesthoudend materiaal (amosietplaat, asbestcement golfplaat en pakkingen), 21 oktober 2021.

omdat de concentratie in de lucht door ventilatie in hele korte tijd afneemt tot onder de toetswaarde. Belangrijker is dat de werkplek na het asbest verwijderen goed wordt schoongemaakt en daarom blijft de visuele inspectie in stand. Fenelab pleit ervoor om ook in deze situaties een luchtmeting uit te voeren omdat dit meer zekerheid biedt dan vertrouwen op modellen en menselijk gedrag. De regering is van mening dat de eindbeoordeling weliswaar een belangrijk onderdeel is in het hele proces van asbestverwijdering, maar dat het dient om te beoordelen of de werkplek goed is schoongemaakt en na afloop veilig kan worden betreden. Niet om te controleren of de uitvoering van de sanering goed is gegaan. Daartoe dient al een heel systeem van certificering, opleidingseisen, vergunningverlening en toezicht. Het meer afstemmen van de eindbeoordeling op de daadwerkelijke risico's past bij een meer risicogericht asbestbeleid.

5.
Fenelab stelt dat de impactanalyse van Panteia een belangrijke rol speelt bij de onderbouwing van dit stelsel, terwijl de branche van geaccrediteerde laboratoria en inspectie-instellingen daarbij niet is gehoord.[14] *Kan de regering toelichten waarom zij deze impactanalyse desondanks voldoende betrouwbaar acht? Is de regering bereid deze analyse alsnog te actualiseren voordat de lagere regelgeving wordt vastgesteld?*
De kritiek van Fenelab dat zij niet betrokken zouden zijn geweest, kan de regering niet plaatsen. Onderzoeksbureau Panteia heeft laten weten dat Fenelab wel is geraadpleegd en vertegenwoordigers aanwezig zijn geweest bij de bespreking van een conceptrapportage. De impactanalyse van Panteia is gebaseerd op de lagere regelgeving. In de nota van toelichting bij het wijzigingsbesluit is aangegeven welke veranderingen later nog zijn aangebracht en is berekend in welke mate de lastendruk daarmee lager wordt. De inschatting van de lastendruk is daarmee actueel.

De Minister van Werk en Participatie,
A.A. Aartsen

[14] Ibid